Henryk Sienkiewicz
życie i twórczość

Dzieciństwo

Warszawa
- Łazienki

Henryk Sienkiewicz urodził się 5 maja 1846 r. w Woli Okrzejskiej. Pochodził ze zubożałej rodziny ziemiańskiej. Wychowywał się w poszanowaniu tradycji szlacheckich i patriotycznych. Kolejne lata edukacji spędził w Warszawie.

Studia

Gmach Uniwersytetu Warszawskiego

Był przeciętnym uczniem, wyróżniał się jednak z języka polskiego i historii, co wróżyło mu sukcesy. W tym czasie zarabiał jako guwerner. **W latach 1866-1869 studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim, a do 1871 roku uczył się także w Szkole Głównej na Wydziale Filologiczno-Historycznym.**

Literatura była jego pasją od dzieciństwa, a w trakcie nauki uniwersyteckiej pogłębił znajomość piśmiennictwa staropolskiego.

Kończąc uczelnię, w 1871r. miał w swoim dorobku dwie rozprawy naukowe, recenzję oraz rękopis powieści „Na marne”.

Praca korespondenta i felietonisty

Nr. 1. Warszawa. — Poniedziałek, dnia 21 Grudnia 1881 r. / 2 Stycznia 1882 r.

CENA PRENUMERATY:

SŁOWO

2 Stycznia 1882.

REDAKCYA i ADMINISTRACYA NIECAŁA (Róg Warszawskiej) № 1.

Życie dziennikarskie rozpoczął jako publicysta i recenzent w znanych tygodnikach warszawskich.
W latach 1872-1887 pracował jako reporter i felietonista, był współwłaścicielem dwutygodnika Niwa, redaktorem dziennika *Słowo*.

Czytelnikom podobał się dowcipny styl, trafne obserwacje i śmiałe opinie młodego dziennikarza, który podpisywał się pseudonimem „Litwos”.

Praca korespondenta i felietonisty

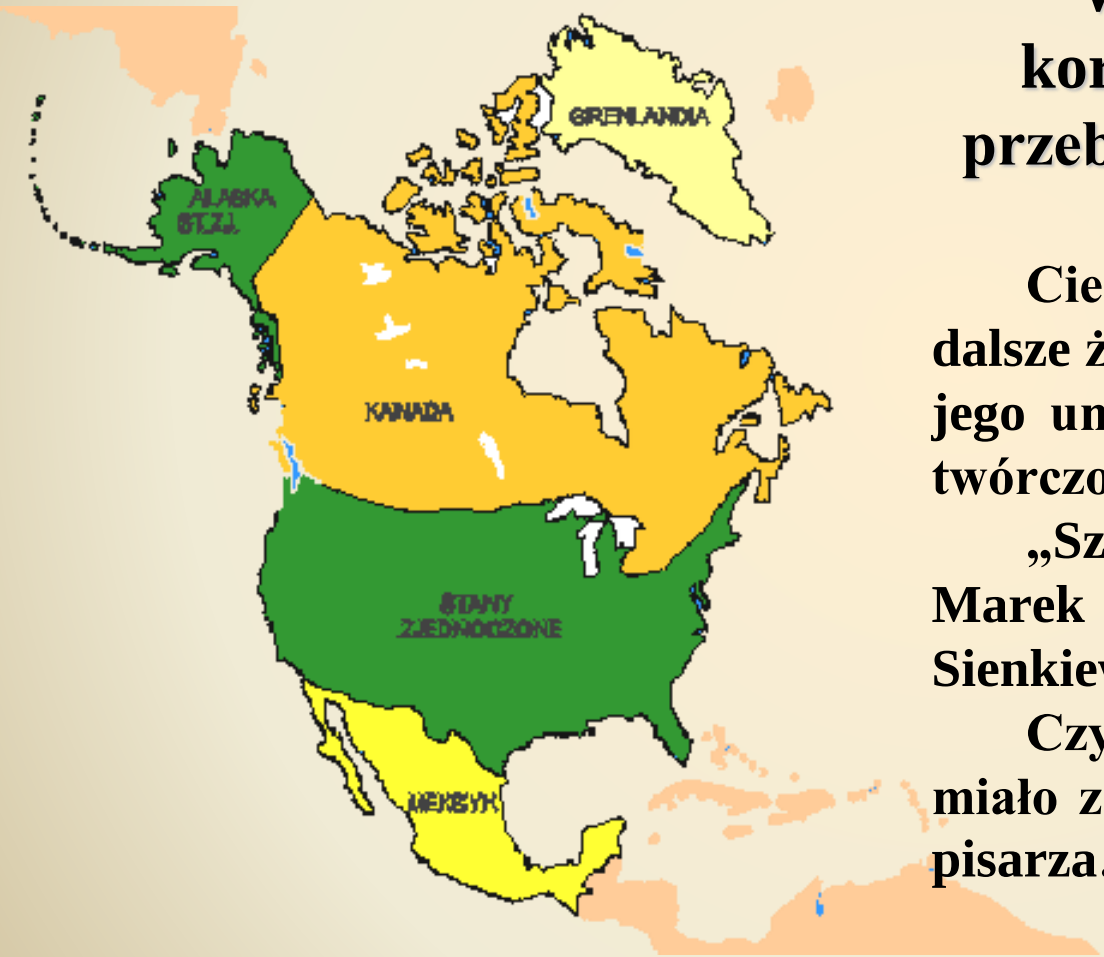

W latach 1876-1878 jako korespondent *Gazety Polskiej* przebywał w Ameryce Północnej,

Ciekawość świata, obserwacje oraz dalsze życie w ciągłej podróży, rozwijało jego umysł i miało znaczący wpływ na twórczość.

„Szwendom się po świecie jak Marek po piekle??? – mówił Sienkiewicz….

Czyż jednak te „szwendanie” nie miało znaczącego wpływu na twórczość pisarza…?

Pobyt w Ameryce, w tym w Kalifornii

Kalifornia
Kanion Darwina

W czasie pobytu w Ameryce Płn., Sienkiewicz na bieżąco pisał reportaże z obserwacji. Plonem doświadczeń 2-letniej podróży były głównie „Listy z podróży do Ameryki” oraz szereg nowel, w tym „Sachem”.

Relacje z dalekich wędrówek, przynosiły obszerną relację o życiu amerykańskim.

Sienkiewicz opisywał fakty i obyczaje Ameryki z humorem.

Informował o polskim osadnictwie i jego znaczeniu.

Entuzjazmował się amerykańskimi sukcesami Heleny Modrzejewskiej.

Podróże - Londyn

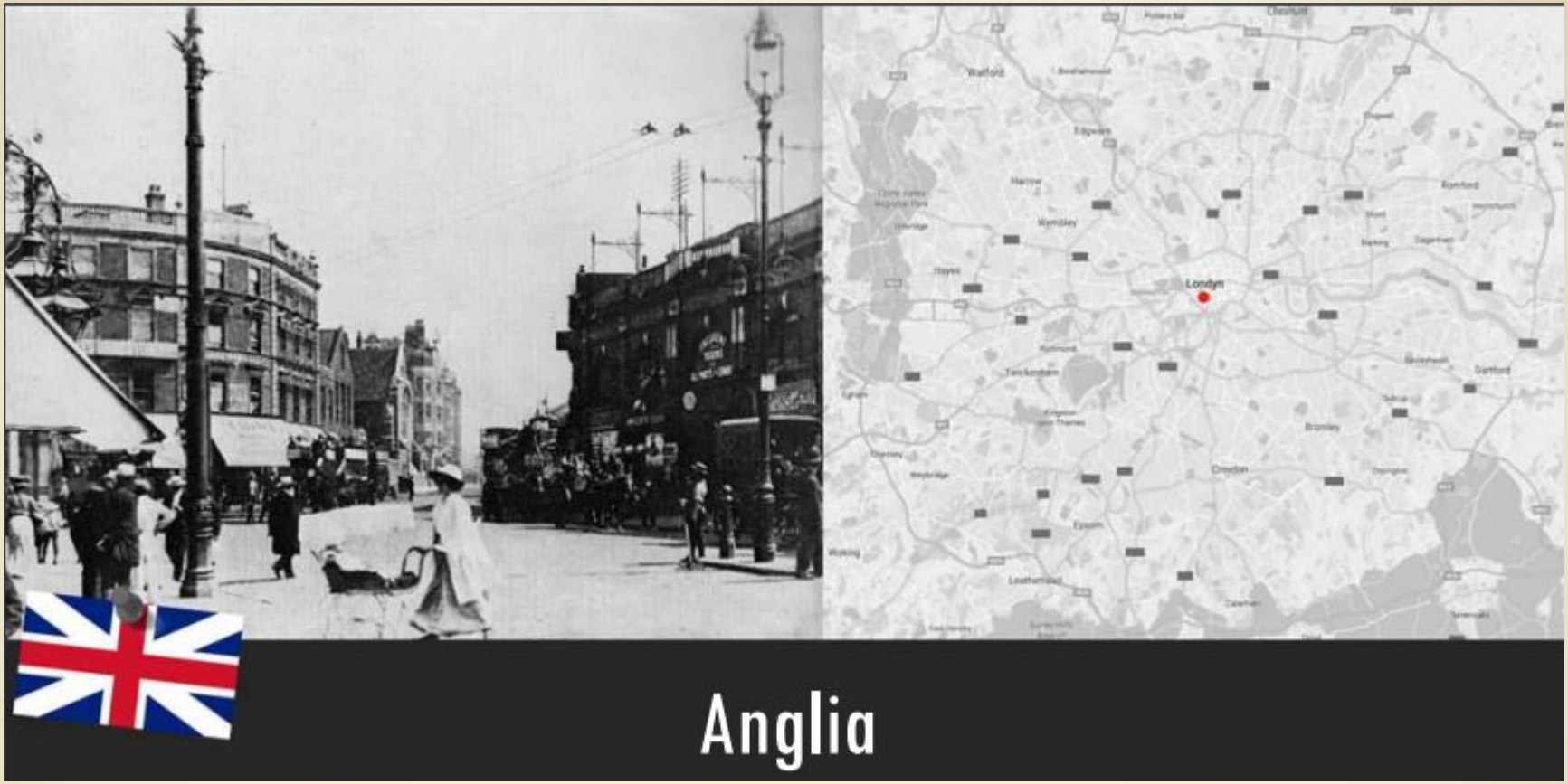

Wracając z zachodu w 1878 do Europy zatrzymał się w Londynie na krótki czas.
Podczas zwiedzania miasta był zdumiony londyńskim metrem i uważał to za coś specyficznego dla Londynu.

Podróże - Francja

Gdy powstawał "Janko Muzykant" wieży Eiffla jeszcze nie było. Chłopiec grający na skrzypcach. Obraz z ok. 1630 r.; po prawej wieża Eiffla,

W okresie 1878-1898 Henryk Sienkiewicz wielokrotnie odwiedzał Francję, m.in. Paryż. Naturalistyczny obraz życia był inspiracją dzieła, noweli **„Janko Muzykant”.** Wiedzę pisarza wspiera wyobraźnia i intuicja.

Podróże

Latarnia Men Ruz w Perros-Guirec Ploumanac'h w Bretanii

- *Żyd wieczny tułacz jestem* – mawiał o sobie Sienkiewicz - *Ciasno w tej Warszawie*. Słowa te utwierdzają w przekonaniu, że inspiracją twórczości wielkiego, uznanego później Wieszcza Narodowego, **były podróże.**

Podróże

W 1886 roku odbył podróż Turcji, Aten i Włoch, następnie do Hiszpanii, a w 1890 roku udał się na wyprawę myśliwską do Tanzanii.

Podróże - Nowele

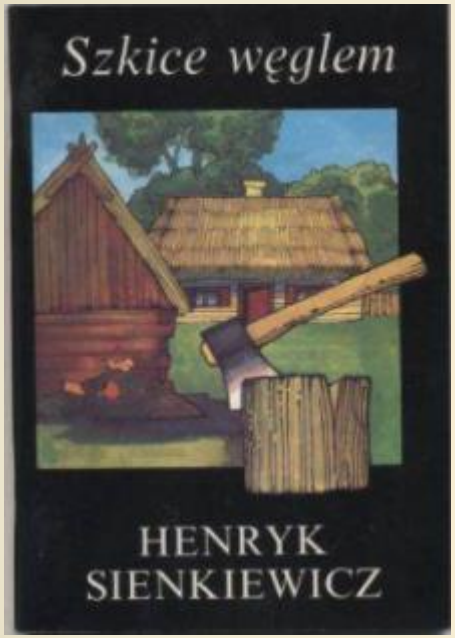

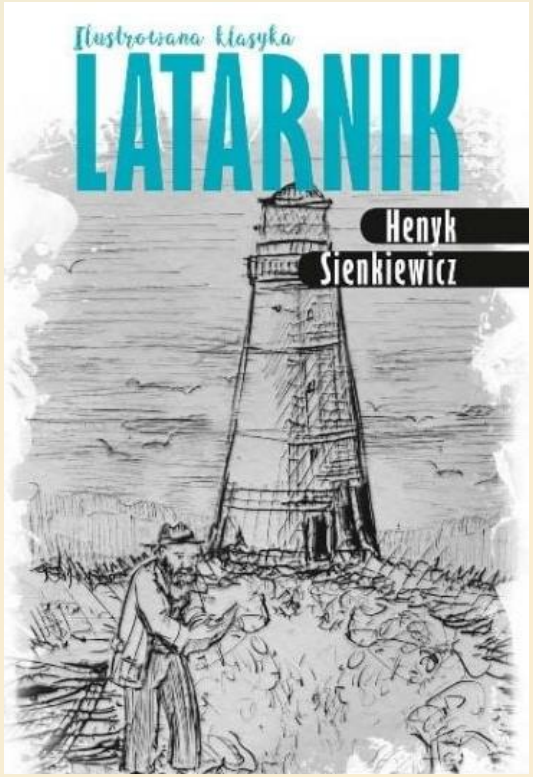

Po powrocie do kraju z Francji, pisarz opublikował wstrząsające „Szkice węglem”, „Latarnik”, „Za chlebem”.

Dramatyczny obraz niesprawiedliwości społecznej przedstawiony w nowelach był efektem jego obserwacji.

Podróże - Lwów

Kolejnym wyjazdem, w 1879 roku był Lwów, gdzie wygłosił odczyt

„Z Nowego Jorku do Kalifornii".

W drodze powrotnej zwiedził Kamieniec Podolski, opisany później podczas oblężenie przez Turków w „Panu Wołodyjowskim”.

Podróże - Szczawnica

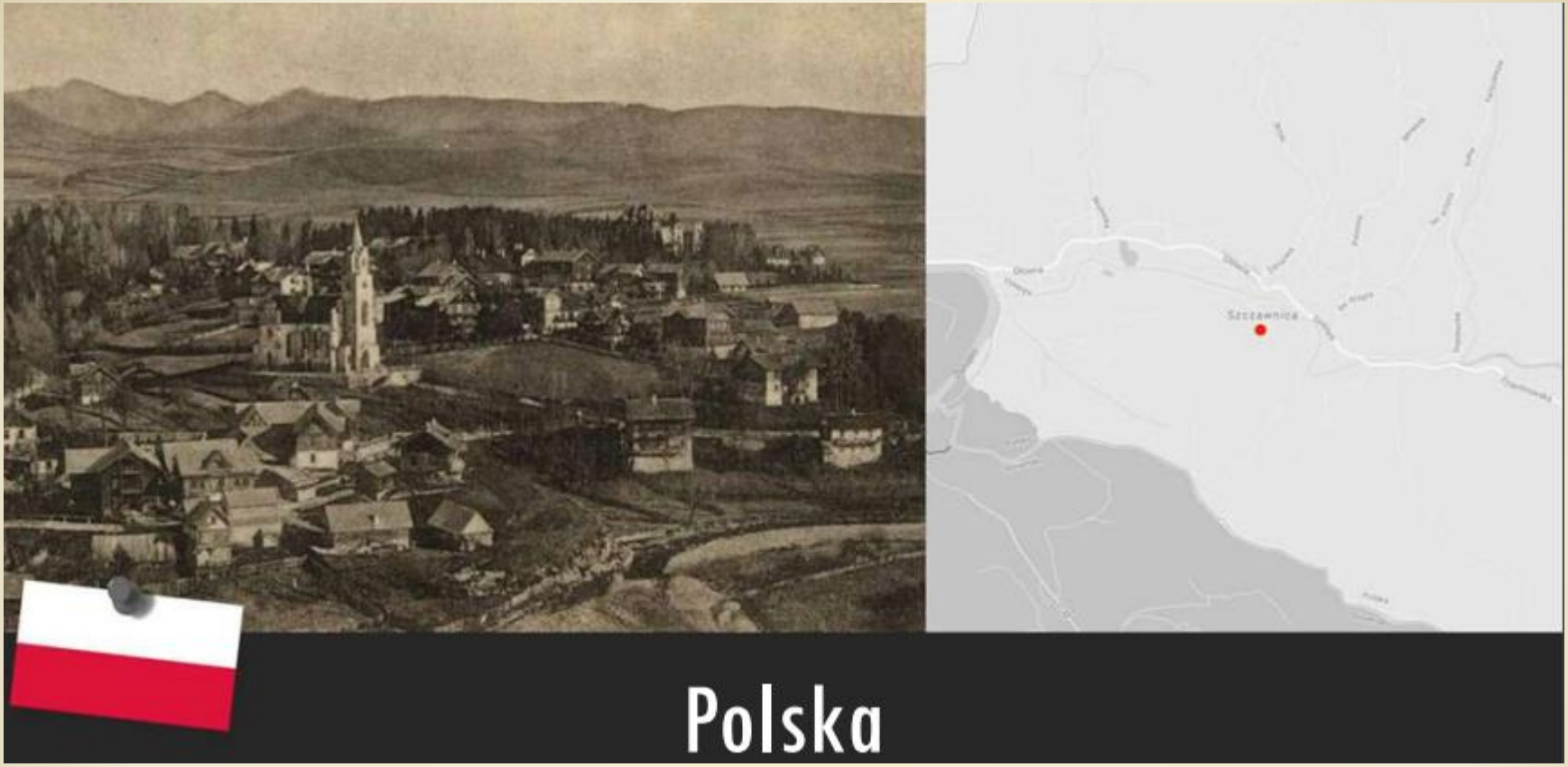

W drodze powrotnej, zatrzymał się również w Szczawnicy, gdzie po raz pierwszy spotkał swoją przyszłą żonę Marię Szetkiewiczównę.

Często wracał do Szczawnicy.

Podróże - Włochy

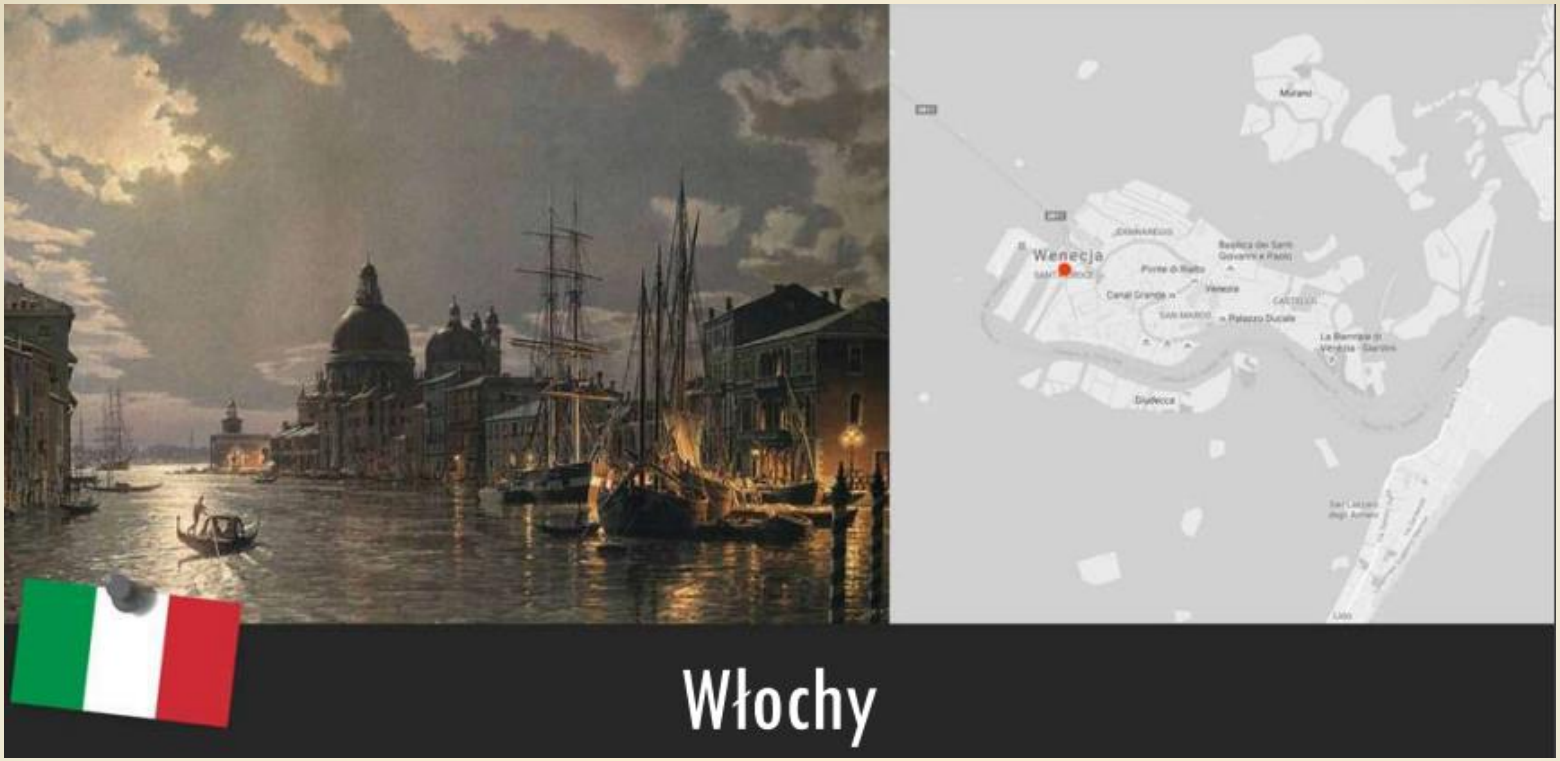

Na wiadomość, że jej rodzina Marii wybiera się do Wenecji, udał się za nimi. Efektem obserwacji były opisy, rzetelne fakty topograficzne i zachwyt nad pięknem przyrody ukazany w reportażach.

Podróże - Polska

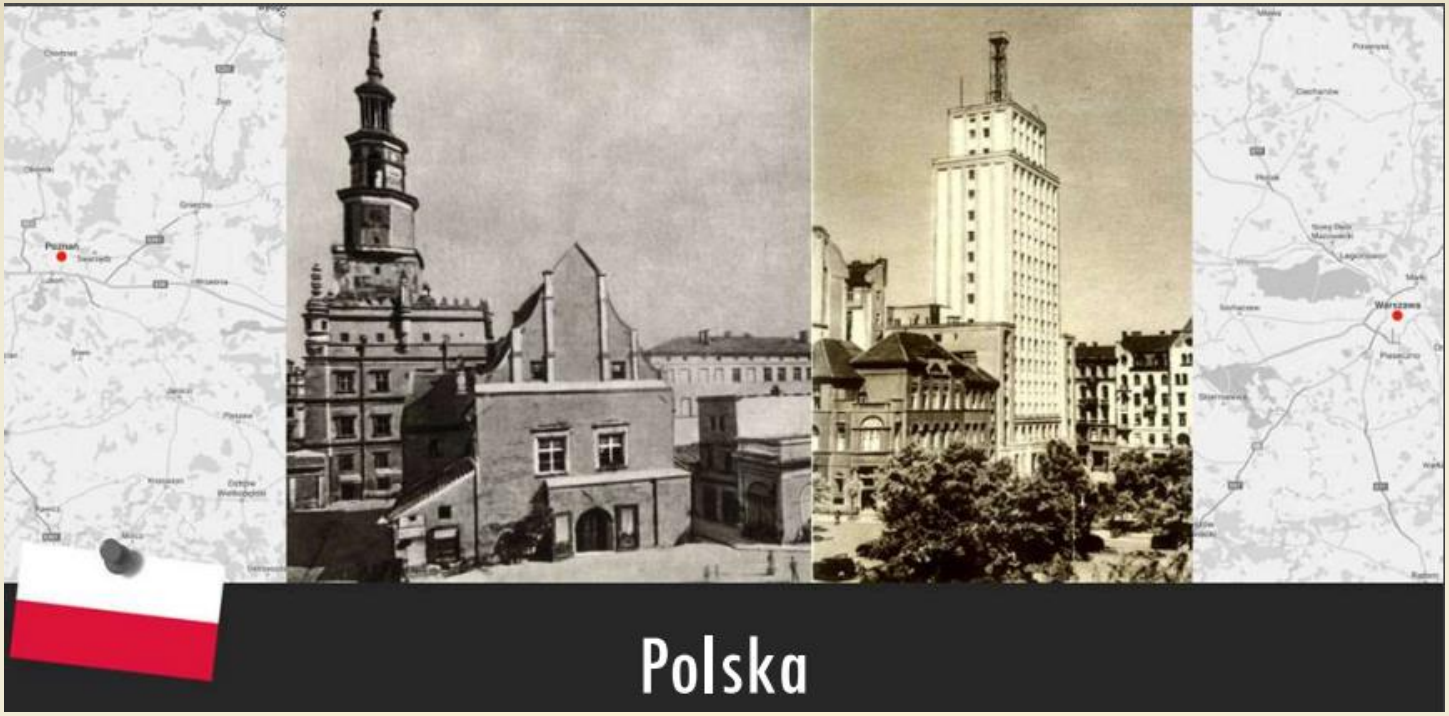

Po okresie narzeczeńskim, 18 sierpnia 1881 roku Maria i Henryk wzięli ślub. **Maria tchnęła w Sienkiewicza radość życia i energię jaką emanuje „Trylogia”.**

Towarzysząc żonie w kuracjach, pisarz corocznie wyjeżdżał za granicę. W czasie wyjazdów powstały po kolei "Ogniem i mieczem", "Potop" i "Pana Wołodyjowskiego", które pisarz opublikował w odcinkach w „Słowie”. Opisywał wydarzenia historyczne z czasów wojen kozackich w połowie siedemnastego wieku. Małżeństwo i szczęście nie trwało długo, w 1885 roku Maria zmarła na gruźlicę.

Podróże - Hiszpania

Zapalony podróżnik, po śmierci żony jeździł nadal, lecząc się wraz z dziećmi w uzdrowiskach austriackich, włoskich, czy francuskich.
W 1886 roku wyprawił się przez Bukareszt i Warnę do Konstantynopola, Aten, Neapolu i Rzymu, a w 1888 – do Hiszpanii, do Barcelony.
Rezultatem fascynującego spotkania Sienkiewicza z kulturą tego kraju stały się jego niezwykle interesujące listy prywatne oraz mistrzowski reportaż pt. „*Walka byków”* (ukończony i wydany latem 1889 r.), należący do najświetniejszych utworów o corridzie.

Podróże - Egipt

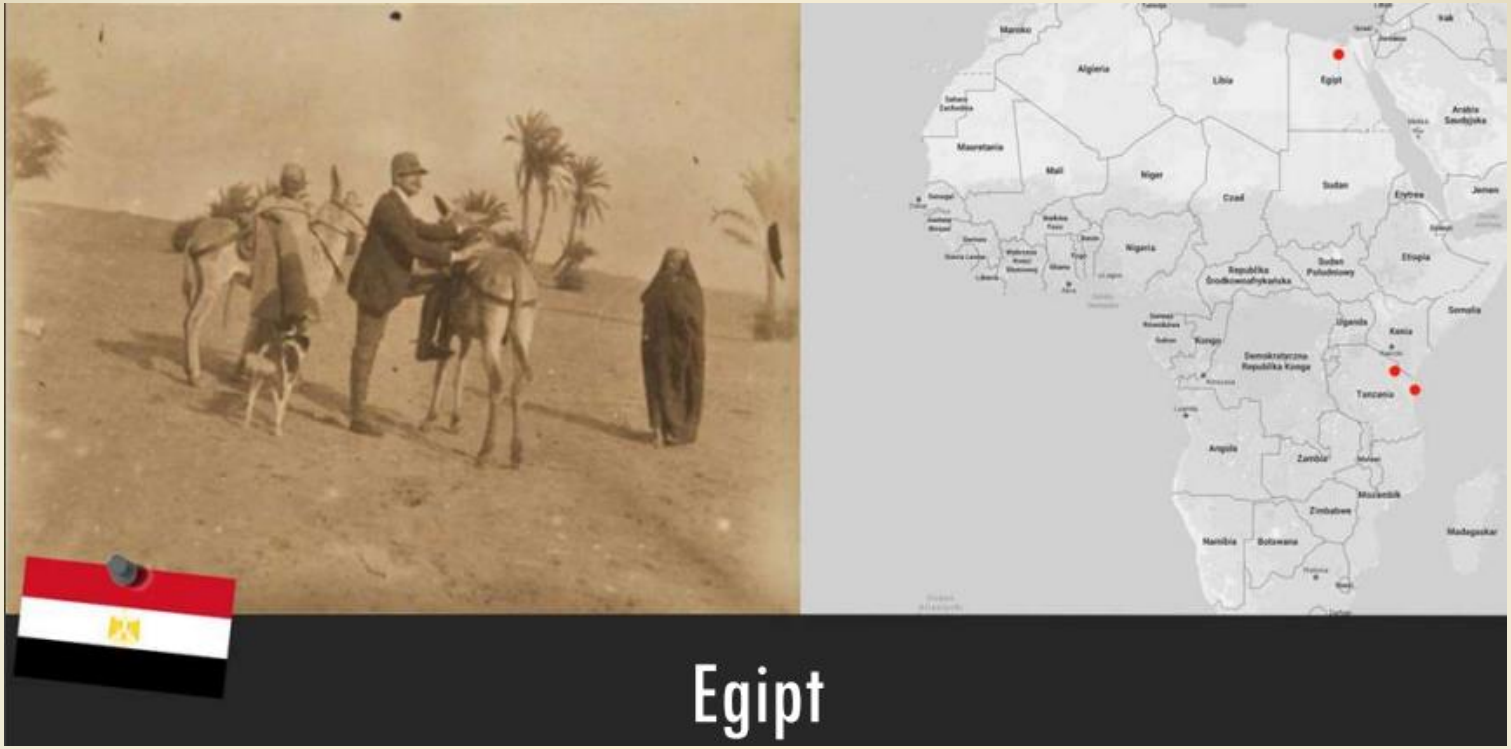

Henryk Sienkiewicz na pokładzie „Rawenny” tuż przed Bożym Narodzeniem w 1890r. wyruszył z Neapolu we Włoszech w podróż do Kairu w Egipcie. To tam powstały Listy z Afryki jego autorstwa. Sienkiewicz pisał swoje relacje, a raczej fantazje, z niefortunnej wyprawy w hotelach i pensjonatach leczniczych. Podczas pobytu zwiedził również Aleksandrię.

Podróże - Zanzibar

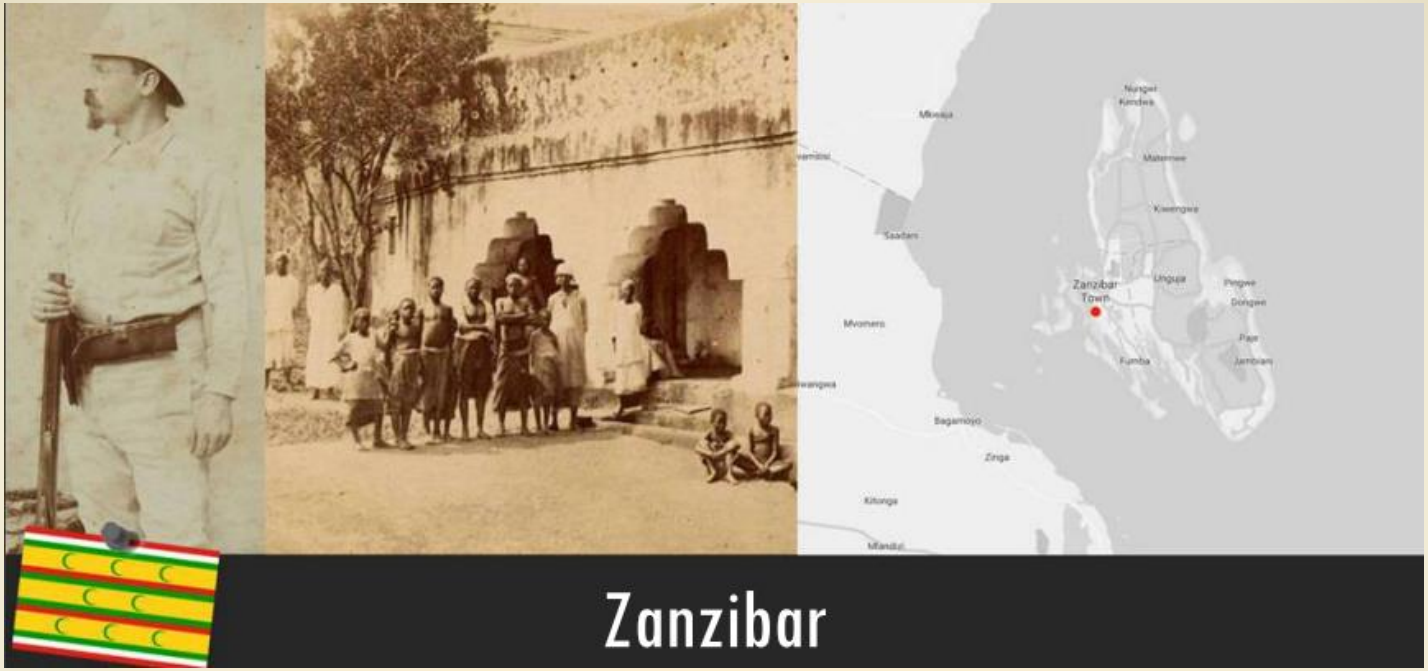

Z końcem 1890 roku wyruszył na wyprawę myśliwską do Zanzibaru. W afrykańskiej wiosce spotkał ludożerców. Prawie był świadkiem kanibalskiej uczty. Po kilkunastu dniach spędzonych na „Czarnym lądzie" zmuszony został do powrotu z powodu choroby. Egzotyczna podróż zaowocowała ***"Listami z Afryki"*.**

Wspomnienia z Afryki niewątpliwie były też natchnieniem do napisania znanej powieści „*W pustyni i w puszczy*".

Wnikliwe opisy krajobrazu oraz wydarzenia w niej przedstawione w książce były wyrazem bezpośredniej obserwacji.

Podróże - Polska

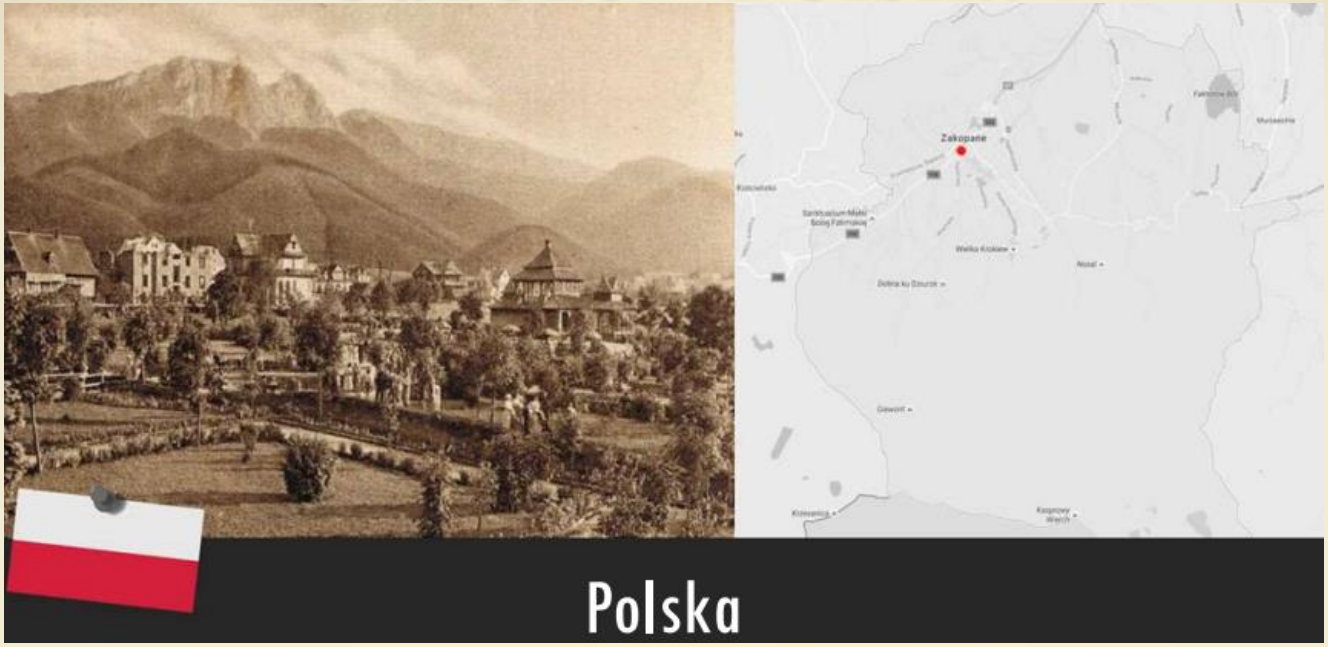

W 1892 pisarz rozpoczął pracę nad swoją powieścią o czasach krzyżackich, a rok później przystąpił do prac nad powieścią „***Quo vadis”.***

Latem 1894r. odczytał w Zakopanem fragmenty Krzyżaków.

Z polskich miejscowości szczególnie upodobał sobie Zakopane, chociaż ustawicznie narzekał na zbyt deszczowy tatrzański klimat. W czasie tych wędrówek pracował nad nowelami i powieściami drukowanymi w całej krajowej prasie: warszawskiej, krakowskiej, lwowskiej i poznańskiej.

W między czasie zawarł Sienkiewicz drugie, niefortunne małżeństwo Marią Romanowską, które trwało dwa tygodnie. Pocieszeniem była kolejna powieść „***Rodzina Połanieckich”.*** Pesymistyczne nastroje schyłku wieku, ukazały kryzys nowoczesnej wiedzy i głosi konieczność odnowy religijnej.

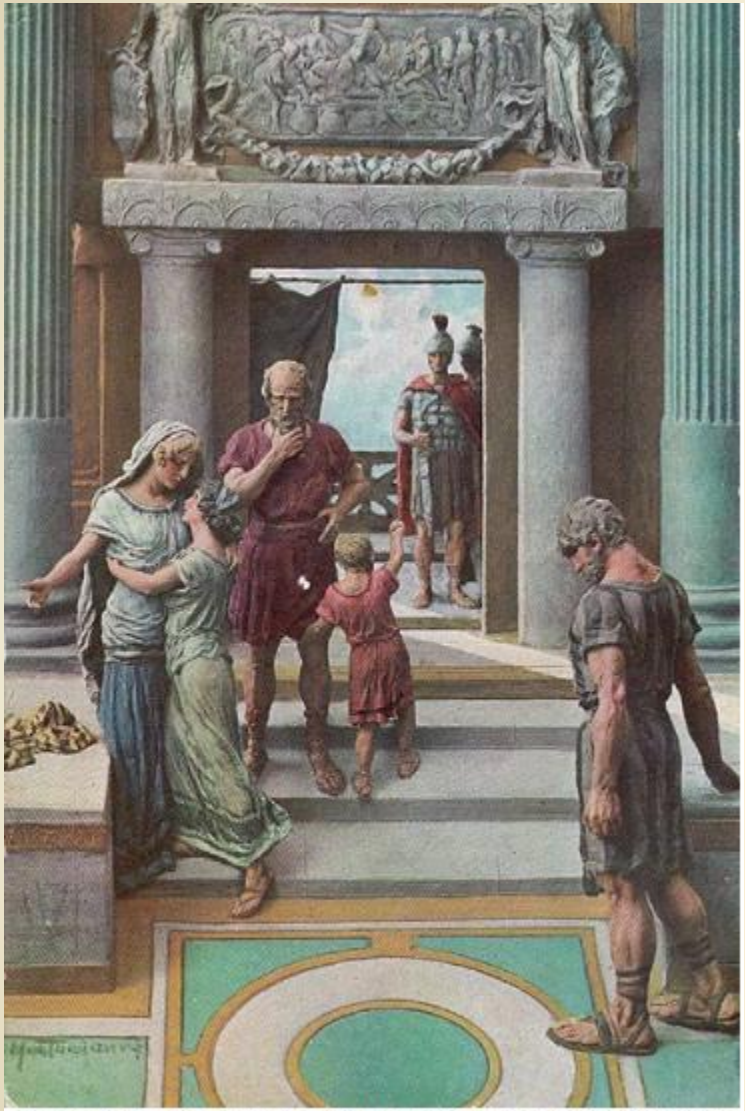

Pocztówka ze sceną z „Quo Vadis": „Ligia porzuca dom Aulusa" (Domenico Mastroianni, 1913), fot. wikimedia (domena publiczna)

Przedmiotem zainteresowania pisarza była również historia starożytnego Rzymu Obraz początków chrześcijaństwa ukazał w kolejnym dziele ***„Quo vadis".*** Znalazło ono uznanie w oczach rodaków i która przyniosło wielki sukces na arenie międzynarodowej.

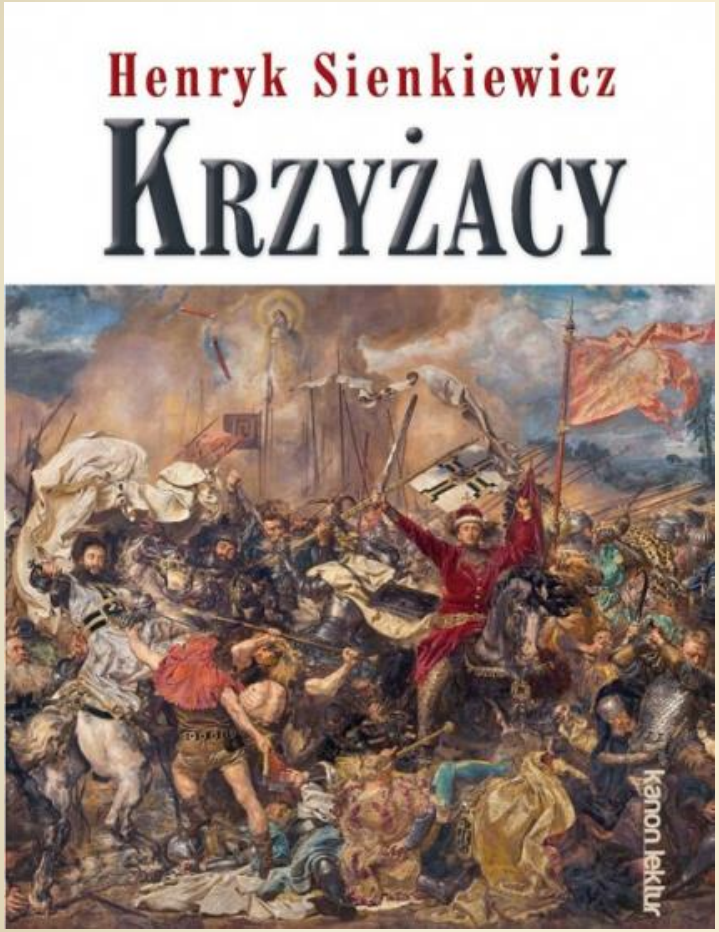

Ku „*pokrzepieniu serc*” powstała kolejna powieść **„Krzyżacy”.** Inspiracją była Polska pod zaborami. Pisarz miał w planach odwiedzenie pól Grunwaldu lecz nie uzyskał policyjnej zgody. Poznał za to kolejną Marię: "Piękną Wielkopolankę, pannę Radziejewską, która uczyniła na mnie piorunujące wrażenie" – pisał Sienkiewicz. Romans zakończył się tragicznie, czego wyrazem jest tragiczna miłość Zbyszka i Danusi stanowi wątek melodramatyczny, a walka ze zdradzieckimi Krzyżakami miała podnosić ducha Polaków pod zaborami.

Oblęgorek

W 1900 roku, z okazji jubileuszu 25-lecia pracy pisarskiej otrzymał w darze narodowym posiadłość ziemską Oblęgorek pod Kielcami – dziś mieści się tam jego muzeum – gdzie bawił od 1902 roku zazwyczaj latem, stale mieszkał bowiem w Warszawie. Henryk Sienkiewicz wiele podróżował i często zmieniał adresy. Nie sprzyjało to przywiązywaniu się na dłużej do konkretnych miejsc.

W 1904 roku 58-letni Sienkiewicz ożenił się z 42-letnią Marią Babską, którą nazywał Markiem. Wniosła ona w życie pisarza harmonię i dobroć. Jej zawdzięczał spokój ostatnich lat życia.

Podróże - Szwajcaria

Po wybuchu wojny Henryk Sienkiewicz wyjechał do Szwajcarii. Wraz z Ignacym Janem Paderewskim był jednym ze współzałożycieli Szwajcarskiego Komitetu Generalnego Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce.

15 listopada 1916 roku w Vevey jego podróżnicze życie się zakończyło. Został również tutaj pochowany, a jego prochy zostały uroczyście sprowadzone do Polski w 1924 i złożone w podziemiach katedry Św. Jana.

Mapa wszystkich opisanych podróży twórcy

Nagroda Nobla

Neron- Cesarz rzymski z powieści *Quo vadis*

W 1905 r. otrzymał literacką Nagrodę Nobla za powieść *Quo vadis*.

Jego samego można nazwać noblistą z trzech kontynentów,

zaś jego twórczość potwierdzeniem, że podróże kształcą.

Henryk Sieniewicz

Henryk Sienkiewicz, znany jako „mężczyzna z bródką”, jako rzadko który pisarz, zyskał szacunek i uznanie już za życia.

„*Z życia prywatnego Sienkiewicza nie wykroi nikt poetycznej legendy – ale jego życie w literaturze to wielka rzecz*” – w liście do rodziny napisał jego wieloletni przyjaciel Stanisław Witkiewicz. Każda jego książka to był wielki czyn dla narodu, efekt jego obserwacji, inspiracji, spotkań z wieloma ludźmi, również kobietami życia. Niewątpliwie nie byłoby to możliwe gdyby nie podróże połączone z wyobraźnią i talentem pisarza. Przez 40 lat więcej czasu spędził w drodze aniżeli w domu, gdzie nie umiał usiedzieć.

Henryk Sienkiewicz

Henryk Sienkiewicz do dziś uważany jest na świecie za klasyka powieści historycznej, jednego z najwybitniejszych pisarzy w historii literatury polskiej i niezrównanego stylistę. Większość z jego twórczości była pisana podczas podróżowania co sprawiło, że miał pogląd na inne kultury tworząc swoje powieści i nowele. To czyni artystę oryginalnym i cieszącym się dużą popularnością.

POTOP

Wielkie Dzieła

OGNIEM I MIECZEM

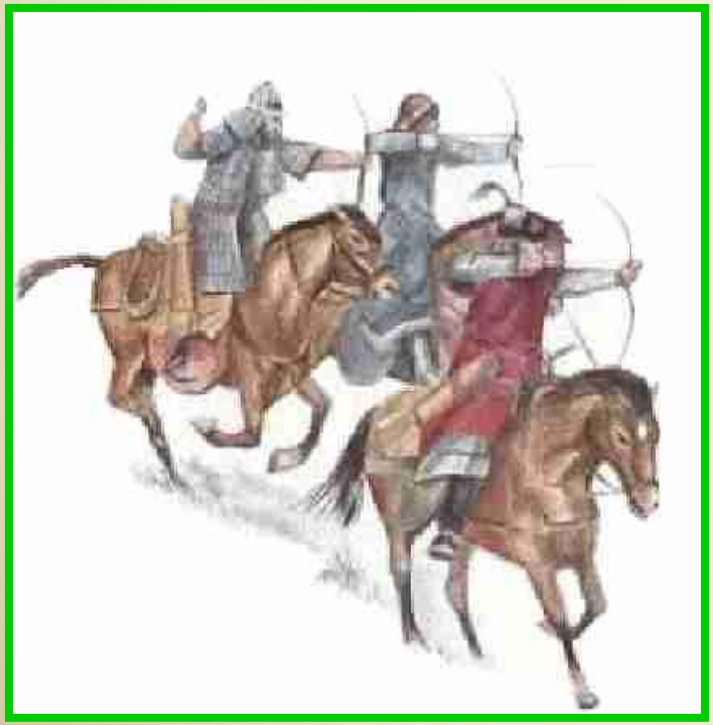

PAN WOŁODYJOWSKI

KRZYŻACY

Wielkie Dzieła

W PUSTYNI I W PUSZCZY

SACHEM

WARTO ZAJRZEĆ:

https://youtu.be/WT-00lHhO04 - Życie i twórczość Sienkiewicza

https://culture.pl/pl/tworca/henryk-sienkiewicz

https://histmag.org/Podroznik-Henryk-Sienkiewicz-.-Pierwsze-zagraniczne-wyjazdy-pisarza-12949/

https://www.youtube.com/watch?v=CCvRDOWfhTs&ab_channel=Ksi%C4%85%C5%BCnicaPodlaskaim.%C5%81ukaszaG%C3%B3rnickiego

https://polskifr.fr/polska-we-francji/pamietasz-nowele-janko-muzykant-powstala-w-paryzu/

Opracowanie na podstawi w/w źródeł – M. Pucek